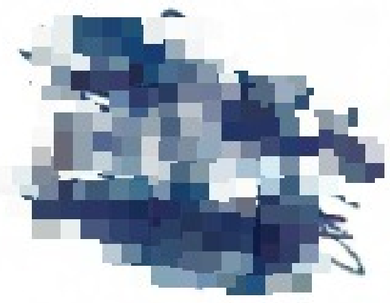
בס"ד

מבחן בנושא שואה כיתות יא'

משך המבחן 90 דקות

עליך לכתוב בעט כחול או שחור בלבד- מבחנים כתובים בעיפרון לא יבדקו!

יש לענות בסך הכל על שש שאלות באופן הבא: יש לענות על שאלה אחת מכל פרק (סך הכל 4 שאלות) ועל עוד שתי שאלות לבחירת התלמיד, מכל פרק שיבחר. סך הכל 6 שאלות. לכל שאלה 16.6%נקודות .משך הבחינה: שעתיים וחצי .

פרק ראשון

1. מיד עם עליית הנאצים לשלטון בגרמניה בשנת 1933, **הם** החלו לפעול בדרכים שונות כדי לבודד את היהודים מן החברה. **הצג** שתי דרכים שונות שנקטו הנאצים כדי לממש מטרה זו. **הסבר** את השינוי שחל במעמד היהודים בגרמניה בשנת 1935 עם חקיקת חוקי נירנברג, באמצעות סעיף אחד מחוקי נירנברג.
2. **הצג** שני הישגים צבאיים של גרמניה מפרוץ מלחמת העולם השנייה בספטמבר 1939 ועד קיץ 1941 . **הסבר** גורם אחד לכל אחד מההישגים שציינת סך הכול — שני גורמים שונים.
3. **הצג** שלוש מטרות של הגרמנים בהקמת הגטאות מיד עם כיבוש פולין, **הסבר** שניים מתנאי החיים ששררו בגטאות ואיפיינו את החיים בהם בכלל רחבי פולין
4. **הצג** שלוש דרכי פעולה שונות בביצוע מדיניות הנאצים כלפי היהודים בין השנים 1941-1945. **הסבר** שני גורמים למעבר מהשמדה בדרך פעולה אחת לדרך פעולה אחרת- לבחירתך
5. **לתלמידי המורה ציפי: הצג** את ההבדל בין "קידוש השם" ל"קידוש החיים" בשואה **והסבר** כיצד היהודים השתדלו לקדש את החיים בגטאות בשלושה תחומים (תחום הדת ושניים נוספים)
6. **לתלמידי המורה ציפי: הצג** שלושה קשיים שהיו לרבנים בבואם להשיב על שות"ים בשואה **הצג** שלושה שות"ים שנשאלו בתקופה זו, **והסבר** את היסוד הדתי שעמד מאחורי כל תשובה רבנית

פרק שני: קטע מקור: לתלמידים של ציפי- קרא את שני קטעי המקור

"הרבה מעשים חיוביים פעלנו: בתי המרושת שלנו, שפעמים יצרו 'יש מאין', עוררו התפעלות בלב השוואים. התערוכה מחוץ לגטו מוכיחה תמיד את הישגנו ואת כושרנו להשיג הישגים... גני הירקות שלנו ושאר מפעלים כגון אלה מוכיחים שהיהודים הם אלמנט מועיל מאוד...

אין חידוש כשבני אדם חלשים חולקים מחמאות לחזק-הרי זו החנופה הנודעת. אבל אנו, החלשים שבחלשים, שומעים מחמאות מפי החזקים שבחזקים - מבעלי השלטון, המפנה הזה בזכות עבודתנו היוצרת...

(אינז' ברש, מתוך "מפגש חגיגי ביום השנה ליסוד היודנראט בביאליסטוק" 29.6.1942)

"המהלך המוצלח ביותר שעשה היודנראט היה לנצל, או לנסות ולנצל, את היצרנות היהודית על מנת להבטיח את הקיום היהודי...

ב 6 באפריל 1940, זמן קצר לפני שגטו לודז' נגעל, פנה רומקובסקי אל איש המנהל האזרחי הגרמני הבכיר: "יש לי ארבעים אלף ידיים עובדות בגטו. זהו מכרה הזהב שלי" הוא הציע לספק סחורות מוגמרות בשביל הגרמנים, אם הללו יספקו חומרי גלם.

לתוכניתו היו שתי מטרות. ראשית, הדגר יספק עבודה והכנסה לאוכלוסיית הגטו ובכך יביא מידה של אי תלות כלכלית. שנית, הוא קיווה להפוך את היהודים, על ידי ניצול נכון של כוח העבודה שלהם, תושייתם ויזמתם, חיוניים לכוכשים..."

(המלחמה נגד היהודים, לוסי דווידוביץ, עמ' 247)

7. ענה ע"פ הקטע: ציין(במשפט אחד) מה טוענת ההיסטוריונית דווידוביץ **הצג שתי** דרכים בהן תרמה תעשיית הגטו לקיום היהודי
8. ענה ע"פ מה שלמדת: **הצג** את הדילמה המוסרית העומדת מאחורי החלטת רומקובסקי לספק סחורות מוגמרות בשביל הגרמנים
9. ענה ע"פ מה שלמדת: **הסבר** מול איזה טענה נאצית מתמודד ברש בקובעו שהתעשייה היא אחת ההישגים היפים של היודנראט

פרק שני: קטע מקור: לתלמידים של יעל- קרא את קטעי המקור

עמדת ההיסטוריונים האינטנציונאליסטים (= המאמינים שסוף מעשה במחשבה תחילה)

"ב-30 בינואר 1939 ביום השנה השישי לעלייתו לשלטון, הצהיר היטלר ברייכסטאג כי 'היום ארצה שוב להתנבא: אם יעלה בידי יהדות הממון הבינלאומית באירופה ומחוצה לה לדרדר את העמים, פעם נוספת, למלחמה עולמית – אזי לא תהיה התוצאה ... ניצחון היהדות, אלא השמדת הגזע היהודי באירופה'... הצהרה זו הובנה על ידי האינטנציונאליסטים כהצהרה הרשמית הגלויה של יציאה לדרך אל ההשמדה.

הפעולות שננקטו כלפי היהודים מאז הפלישה לפולין בספטמבר 1939 נראו בגדר שלבי הכנה ברורים לביצוע [ההשמדה]. ריינהרד היידריך, מפקד משטרת הביטחון אמר דברים ברוח זאת לראשי האיינזצגרופן ב – 21 לספטמבר 1939[באיגרת הבזק] ".

(מתוך: דן מכמן, 'הפתרון הסופי של שאלת היהודים התגבשותו ויישומו: מצב המחקר')

עמדת ההיסטוריון כריסטופר בראונינג

"נקודת המוצא של המדיניות הנאצית כלפי היהודים במזרח אירופה היתה הישיבה של מפקדי האיינזצגרופן שכינס היידריך ב – 21 בספטמבר. בהזדמנות זו הודיע היידריך שהיהודים ירוכזו לאלתר בגטאות שיוקמו בערים במטרה 'לשפר את הפיקוח, ובהמשך – להקל את הגירוש'... הגיטאות היהודיים בערים, שנועדו לשמש תחנות ארעיות בדרך לגירוש הסופי, הפכו באופן לא צפוי לגורם שהשלטונות הגרמניים המקומיים נאלצו להתמודד עמו על בסיס ארוך טווח... מדיניות הגיטואיזציה שננקטה בפולין ב – 1940 וב- 1941 לא נבעה אפוא במישרין מאיגרת הבזק של היידריך מ – 21 בספטמבר...אלא מכשלון הגרמנים להוציא אל הפועל את הגירושים."

(מתוך: כריסטופר בראונינג ' הדרך אל הפתרון הסופי', 123, 124.)

10. **ענה ע"פ הקטע: הצג** את עמדת ההיסטוריונים האינטנציונאליסטים לגבי מטרתה של 'איגרת הבזק', **הסבר** על סמך מה הם מבססים את עמדתם

11. **ענה ע"פ הקטע: הצג** את מטרת 'איגרת הבזק' לדעת כריסטופר בראונינג, **הסבר** על סמך מה הוא מבסס את עמדתו

12. **ענה ע"פ מה שלמדת: הצג** את האירוע שהוציא לפועל את "הפתרון הסופי" של בעיית היהודים

פרק שלישי:

האויב הושלך לאחור על יד הכוחות הבריטיים הנסוגים [...] הצי, באמצעות כמעט אלף ומאה כלי שיט מכל הסוגים, חילץ יותר מ- 335000 איש, צרפתים ובריטים, מבין מלתעות המוות והחורפה, אל מולדתם ואל המשימה העומדת לפתחנו.

רגשי התודה שלנו על הצלת צבאנו, אסור שיסמאו את עינינו. העובדה היא שמה שקרה בצרפת ובלגיה הוא אסון צבאי בממדי ענק. אנו חייבים לצפות למכה נוספת שתנחת עלינו בקרוב מאד.

למרות שאזורים גדולים באירופה, ואומות עתיקות ונודעות נפלו, או ייפלו, בידיו של הגסטפו וכל מערך השלטון הנאצי הנתעב, אנחנו לא נהסס ולא ניכשל. אנחנו נמשיך עד הסוף, אנחנו נילחם בצרפת, אנחנו נילחם בימים ובאוקיינוסים, אנחנו נילחם בביטחון ובכוח גדל והולך באוויר, נילחם בחופים, נלחם באדמות הנחיתה, נילחם בשדות וברחובות, נילחם על הגבעות, אנחנו לעולם לא ניכנע.

וינסטון צרציל

13. **ענה ע"פ הקטע: הצג** בפירוט את המבצע הצבאי אליו מתייחס צ'רצ'יל בנאומו, **הסבר** שתי נקודות חוזקה שצ'רצ'יל מונה בדברי העידוד שלו לצבאו ולעם הבריטי.
בתשובתך התבסס על הקטע

14. **ע"פ מה שלמדת: הצג** בפירוט מבצע צבאי אחר שהתרחש במהלך המלחמה בו הושג יתרון של בעלות הברית על מדינות הציר, **הסבר** את **ההשפעה שלו על מהלך** המלחמה .

פרק רביעי: מקור חזותי

.15

<u>פרוץ מלחמת העולם השנייה</u>

א. <u>על פי מה שלמדת</u>, **הצג** את <u>שני</u> החלקים של הסכם ריבנטרופ-מולוטוב בין גרמניה ובין ברית המועצות, שהוביל לכיבושה של פולין על ידי גרמניה.

הצג סיבה <u>נוספת</u>, מלבד הסכם ריבנטרופ-מולוטוב, להצלחתם של הנאצים לכבוש את פולין במהירות וביעילות בתוך פחות מחודש.

ב. בנספח לשאלה זו מוצגת קריקטורה שפורסמה בעיתונות הבריטית כחודש וחצי <u>לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה</u>.

בקריקטורה, היצר לועג לשיתוף הפעולה שנוצר לכאורה בין גרמניה לברית המועצות.

ציין <u>שני</u> רכיבים מן הקריקטורה המשקפים את שיתוף הפעולה בין שתי המדינות.

ציין <u>שני</u> רכיבים שמהם אפשר ללמוד על הלעג שיוצר הקריקטורה מביע כלפי שיתוף פעולה זה.

<u>על פי מה שלמדת</u>, **הסבר** מדוע היה אפשר להניח ששיתוף פעולה זה לא יתזיק מעמד.

תרגום:
הגבול המזרחי

<u>תרגום</u>: מישהו מוליך מישהו (אחר) לטיול.

<u>המשמעות</u>: מישהו מוליך שולל מישהו אחר, מרמה אותו, "עושה עליו סיבוב".

מקור: David Low, Europe at War, p. 9, Penguin Books, 1941

בהצלחה

פרק ראשון

(1) ~~אסר~~ הגרמנים לבודד את היהודים היו איסור עליהם להכנס
לכל מיני מקומות ציבוריים כגון תיאטרון, בתי קפה, גנים
ציבוריים וכו' ~~בנוסף לכך הוקמו גטאות שבהם שחלק מהמטרה~~
~~שלהם היו קיבוץ היהודים למקום אחד ככה שהיהודים יהיו~~
~~נפרדים משאר האנשים~~

עוד שיטה לבידוד היהודים מהחברה היתה אסור עליהם לעבוד
בעבודות ממשלתיות, זה נאסר עליהם על מנת בשביל שליהודים
לא יהיה אופציה להיות עם העם הגרמני. ~~ככה שאם למשל גרמני~~
~~ילך לרופא הוא לא יוכל לפגוש רופא יהודי~~

על החוק ל~~הגנ~~ הדם – [illegible]

המעמד של היהודים נהיה הרבה יותר גרוע לאחר חוקי נירנברג
זה מכיוון שאחד מסעיפי חוקי נירנברג אומר שיהודי הוא לא נחשב
כאזרח גרמני זאת אומרת ~~שהיהוד~~ שהיהודים כבר לא יוכלו לקבל
אוטונומיה (זכויות של אזרחים גרמנים), היהודים כבר לא זכו להגנה
מהמדינה ועוד. חסר עוד קצת על המשמעות של [illegible] (-3)

(3) א) השגת כוח עבודה בחינם: הגרמנים לקחו את היהודים לגטאות ושם
השתמשו בהם בתור כוח עבודה חינמי לא משנה - הקיבוץ (-2)
ב) קיבוץ היהודים כך שיהיה להם יותר קל לגרש אותם
להרוג אותם כפי רצונם (רצונם של הגרמנים) [illegible]
ג) הריגת יהודים במסווה, היהודים מתו בגטאות מרעב, קור, מחלות
הגרמנים גרמו ליהודים למות אבל בדרך עקיפה ככה
~~שאי אפשר~~ שזה לא נראה כאילו הגרמנים הורגים אותם
אלא כאילו הם מתים לבד וככה לא יבואו עליהם בביקורת
שליטה

ב"ה תאריך

שם התלמיד [redacted]

כיתה ______

מקצוע הבחינה ______

ציון ______

בית חינוך **אמי"ת** בר אילן - גוש דן
בית ספר לתורה למדע, ולטכנולוגיה

בהצלחה

פרק 3

1) לדעתי איגרת המלך נועדה לכנס את היהודים ביחד במקום
לזמן קצר וככה יהיה יותר קל לגרש אותם החוצה. הראיות בין
אומרים להיות תחת צמיות לגירוש ארוך אבל בגלל
כישלון הגרמנים להוציא לפועל את הגירוש נאלצו היהודים
להישאר בגטו יותר מהמתוכנן
כריסטופר מסתמך על מה שאמר ההיסטוריון שמארק הגאות (הג)
"לספר את הפיקוח והמשך להקל את הגירוש".